

KOTIMAINEN SCIFI- JA FANTASIAVUOSI 2008

SYNKKIÄ VISIOITA JA FANTASIASEIKKAILUJA

Leila Paananen ja Pasi Karppanen

Vuoden vaihduttua on jälleen aika luoda silmäys edellisen vuoden aikana ilmestyneeseen kotimaiseen science fictioniin ja fantasiaan. Tällä kertaa oli havaittavissa muutoksen tuulia, sillä julkaisujen painopiste ei ollut enää niin vahvasti nuortenfantasiassa kuin aikaisemmin. Toki sitäkin oli edelleen tarjolla, mutta aikuisten sf/f-proosaa ilmestyi entistä runsaammin. Tänä vuonna ajankohtaisia teemoja olivat globalisaatio sekä ympäristöasiat ja ilmastonmuutos.

Synkkiä visioita

Monessa viime vuonna ilmestyneessä romaanissa oltiin lähitulevaisuuden Suomessa, ja kaikkia näitä tulevaisuudenvisioita yhdisti synkkyys ja pessimismi. Olisi mielenkiintoista pohtia, johtuuko trendi mahdollisesti *Risto Isomäen* suosioista. Saihan Isomäen pari vuotta sitten ilmestynyt **Sarasvatin hiekkaa** sekä *Kiitos kirjasta* -mitalin että *Tähtivaeltaja*-palkinnon, ja se oli myös *Finlandia*-ehdokkaana.

Lokakuussa ilmestyi Isomäen uusin romaani, ekologishenkinen trilleri **Litium 6** (Tammi). Romaani kysyy, mitä tapahtuu, jos maailma alkaa torjua ilmastonmuutosta ydinvoimaloita voimakkaasti lisäämällä. Miten puhdasta fuusioreaktorien tuottama energia todellisuudessa olisi? Entä olisiko fuusiovoimaloiden polttoaineena käytetty litium 6 sittenkään aivan niin harmiton iso-

tooppi, kuin julkisuudessa aina on esitetty?

Jo helmikuussa julkaistiin lähitulevaisuuteen sijoittuva *Seppo Heikkisen* esikoisromaani **Myyty maa** (Tammi). Siinä globalisaatio on edennyt suomalaisiin olohuoneisiin asti. Kun raha ratkaisee, onko mikään enää pyhää? *Myyty maa* on kertomus lähitulevaisuuden Suomesta. Samalla se on Lapista Etelä-Suomeen muuttaneen Kärkkäisen perheen sukutarina.

Samankaltaisia teemoja pitää sisällään myös *Risto Erosen* **Lintu-myrsky** (WSOY), joka ilmestyi jo loppuvuodesta 2006, mutta ei ehtinyt edelliseen kirjavuosiokatsaukseen. Teos on pelottava ja runollinen satiiri yhteiskunnasta, joka syöksyy kohti tuhoaan.

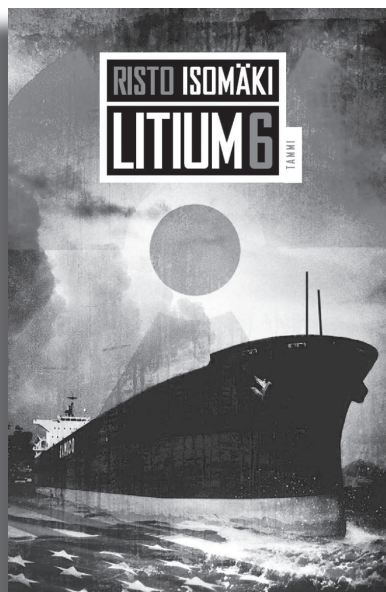
Tapahtumapaikka on Suomi, tapahtuma-aika huomenna. Luonto on seurannut ihmisen esimerkkiä, tullut hulluksi. Taivaalta sataa kuolleita kolibreja, Karibian trom-

bit ravistelevat syyskuusta Skandinaviaa, haukat syttyvät taivaalla tuleen kesken lennon. Ja joillekin maailmanloppu on vain bisnestä.

Myös *Jani Saxellin* novellikokoelmassa **Huomispäivän vartijat** (Avain) liikutaan lähitulevaisuudessa. Kokoelma koostuu kuudesta tarinasta, joissa liikutaan 2010–20-lukujen Helsingissä, Pariisiin 1950-luvun eksistentiaalipiireissä, Pietarissa, Jeb Bushin Yhdysvalloissa ja Lähi-idässä. Tapahtumien skaala ulottuu sekoilevan metrovartijan päänsisäisistä nyrjähdyksistä maailmanloppuun.

Mielenkiintoista spekulatiota sisältää keväällä ilmestynyt *Taavi Soininvaaran* **Jumalten sota** (Tammi), jossa vanha ristiretkiaikainen asiakirja sytyttää länsimaiden ja islamilaisen maailman välille sodan, jossa ei kaihdeta koviakaan otteita ja jonka laineet lyövät myös Suomen yli.

Syyskuussa ilmestyneessä *J. Pekka Mäkelän* kolmannessa romaanis-

sa **Nedut** (Like) puolestaan on kyseessä toisenlainen lähitulevaisuus: neandertalilaiset ovat palanneet maahan ja asuttaneet vanhat keskieurooppalaiset asuinsijansa, jolloin muutoksia on tapahtunut myös syrjäisessä Suomessa. Tapahtumaketjut vievät romaanin päähenkilön Jollen pitkälle shamanistiselle matkalle omaan itseensä ja ihmisyyteen ylipäänsä.

Vuoden mielenkiintoisimpiin tapauksiin kuuluu erikoinen omakustanne **Kapteeni Shiva, osa 1: XiYi** (Flamongo Sanomat erikoissarja osa 1.), jonka on kirjoittanut varsin komea salanimi *Megatron Braineater*. Kyseessä on tulevaisuudessa (alkuteos ilmestyy 3474) kirjoitettu neliosainen jännityssarja, joka pohjautuu "uusimpiin ihmis-, luonnon- ja salatieteellisiin tutkimustuloksiin". Kertomus alkaa vuonna 2745, jolloin avaruusmatkailu on energiataloudellista arkea ja neopostmodernismi pimeää historiaa.

Aikuiseen makuun

Maaliskuussa Loki-kirjat julkaisi – viimeiseksi kirjakseen jääneen – *Jyrki Vainosen* kolmannen novellikokoelman **Lasin läpi**. Novelleissaan Vainonen kuvaa ihmistä hetkellä, jona todellisuus ja aika kerrostuvat, kun maailma paljastaa kummat, alitajuiset kasvonsa, tuntemattomat mutta silti oudon tutut, ja muistuttaa meitä ihmisen perimmäisestä yksinäisyydestä.

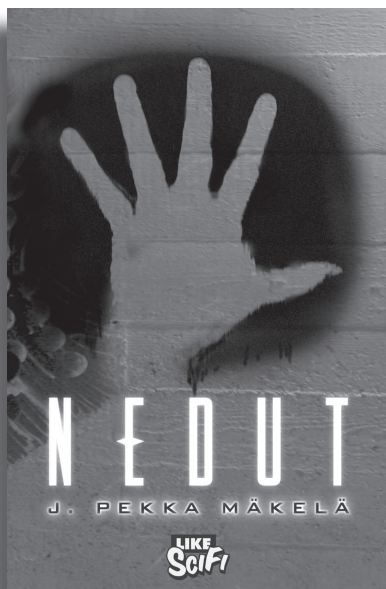
Toinen omaääninen pitkän linjan kirjoittaja on *Maarit Verronen*, jonka

speifhenkinen romaani **Saari kaupungissa** (Tammi) ilmestyi heinäkuussa. Romaanin päähenkilö Aisla yrittää selvittää oman elämänsä topografiaa: menneisyyttään, elinympäristöään, omia henkisiä ja fyysisiä rajojaan. Aislan elämä piirtyy yksittäisten tilanteiden, ystävien, sukulaisten, harrastusten ja jopa hänen geeniperimänsä kautta.

Juha Ruusuvuoren romaanin **Pyhän kalan kultti** (WSOY) sen sijaan sanotaan olevan tyyliuunnaltaan "Taalintehtaan maagista realismia". Syyskuussa ilmestyneessä tarinassa merennousu on alkanut, ja Norjan Vesisaarella syntyy laho, joka palvoo merestä nostettua kalaa. Väitetään, että se muuttaa veden viiniksi ja parantaa ihmisiä. Vesisaaren mystistä tilannetta saapuvat selvittämään Vatikaanin virallinen henkimenamaaja ja Unionin rajavalvontajoukot. Mediakin haluaa osansa kohusta.

WSOY:ltä ilmestyi syyskuussa myös *Mikko Karpin* kirjoittama **Väinämöisen vyö**, jossa sekoittuvat kotimainen dekkari ja kalevalainen yliluonnollinen fantasia. Nuori poliisi Juha Hannukainen törmää nuoren naisen surmaa selvittäessään muinaisiin voimiin, ja lopulta uni ja todellisuus, myyttiset kansantarut ja kir kuvat uutisotsikot alkavat sekoittua keskenään pelottavalla tavalla.

Fantasiaa tarjoaa entisen tv-toimittaja *Pirkko Arstilan* **Susinainen** (Minerva Kustannus). Se on tarina Reetasta, joka syntyy Maailmanreu-

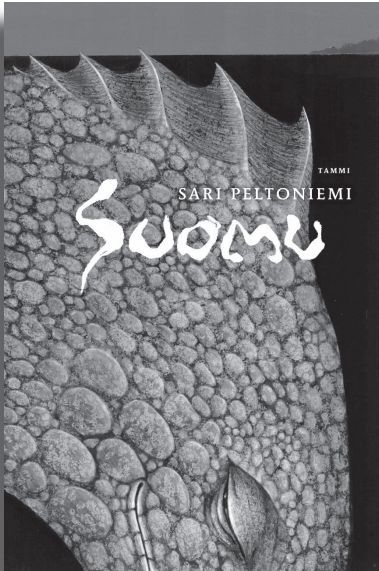
nalla pimeän keskiajan lopulla. Reeta kasvaa julman kauniiksi, omillaan pärjääväksi naiseksi miesten, maahisten, shamaanien, susien, porojen, staalojen ja noitien maailmassa. Lopulta Reetan vimmainen rakkauten kaipuu kääntyy vihaksi ja kostoksi.

Tässä yhteydessä kannattaa mainita myös Otavan ottama uusintapainos *Aino Kallaksen* romaanista **Sudenmorsian**. Kyseinen, alun perin jo vuonna 1928 ilmestynyt romaani kuuluu kotimaisen sf/f:n klassikoihin ja kertoo Viroon sijoittuvan tutun tarinan sudeksi muuttuvasta naisesta. Teos kuuluu Otavan uuteen *Keskiyön kirjasto* -sarjaan, jonka muita kirjailijoita ovat muun muassa *William Golding* ja *Franz Kafka*.

Marginaalisesti voi sf/f-lukijaa kiinnostaa myös *Virpi Hämeen-Anttilan* jännitysromaanin **Sokkopeli** (Otava). Siinä Kai Rautio tapaa yllättäen nuoruudenihastuksensa, ja yhteistä yötä seuraavana aamuna Pauliina löytyy hukkuneena. Kuolema näyttää onnettomuudelta, mutta tapaukseen liittyy hämähäviä piirteitä. Pauliinan laukusta löytyy tarot-kortteja, ja niihin raapustettu uhkaava viesti viittaa salaseuraan, johon Kai ja Pauliina kumpikin 70-luvun lopulla kuuluivat.

Lyhytproosaa

Harri Erkin luotsaama *Turbator* on uusi turkulainen pienkustantaja, jonka m-sarjassa ilmestyi viime vuonna useita novellikokoelmia. Niistä ensimmäinen on *Juri Nummelinin* toimittama

Viides testamentti, joka kokoaa yksiin kansiin Turun seudun kirjoittajien jännitysnovelleja vuosilta 1939-2007. Kyse on kattavasta valikoimasta kauhunovelleja eri vuosikymmeniltä.

Uudempaa novellistiikkaa puolestaan tarjoilee m-sarjan toinen osa, *Markku Soikkelin* kokoelma **Marsin ikävä**, joka sisältää neljä aiemmin ilmestynyttä sekä yhden ennen julkaisemattoman novellin.

Kolmas kokoelma, *Harry Etelän* **Kauhujen salakammio**, alaotsikoltaan *kauhunovellit 1937-1940*, taas paljastaa legendaarisesta iskelmätekijästä *Aimo Viherluodosta* vähemmän tunnettuja puolia. Hän nimittäin kirjoitti 30-luvun lopulla joukon ainutlaatuisia ja aikaansa edellä olevia kauhunovelleja *Seikkailujen maailma* -lehteen nimimerkillä Harry Etelä. Kirja sisältää myös *Tapani Maskulan* kirjoittamaman esseän Viherluodon veljesten monipuolisesta tuotannosta iskelmän, kauhun ja varhaisen Suomi-elokuvan parissa.

Harri Erkki lienee nykyisistä suomalaista sf-kirjoittajista tehnyt pisimmän uran, ja hänen 40-vuotista kirjoittajauraansa juhlistamaan ilmestyi Turbatorilta kokoelma **Pitkä jauntti**, alaotsikoltaan *Kertomuksia 1967-2007*. Se sisältää kattavan läpileikkauksen novellistin tuotannosta ja sisältää myös jälkisanat kuhunkin tarinaan. Mukana on useita aiemmin julkaisemattomia novelleja.

Toinen turkulainen pitkän linjan kirjoittaja on *Boris Hurtta*, jonka novellikokoelma **Vuoden pimein päivä** ilmestyi loppuvuodesta m-

sarjan viidentenä teoksena. Hänen kauhu-, fantasia- ja scifinovellejaan on julkaistu vuosien saatossa kymmeniä, ja tähän kokoelmaan on koottu kahdeksan tyypillistä hurttamaista kertomusta.

Hannu Blommila, suomentaja, *Täh-tivaeltaja*-lehden arvostettu avustaja sekä scifin ja fantasian asiantuntija, täytti 13. elokuuta pyöreät 50 vuotta. Sen kunniaksi Espoon science fiction- ja fantasiaseura ESC ry julkaisi juhlakirjan **Hannun bazaarissa**. Se sisältää muistelmia, novelleja, runoja, sarjakuvia ja valokuvia, ja tekijäkaartiin lukeutuu niin kotimaisia kirjailijoita, taiteilijoita ja juhlakalun ystäviä kuin ulkomaisiakin merkkiniimiä.

Varsin yllättävä uutuus (*ainakin tämän lehden toimitukselle, pt. huom.*) sen sijaan on *Olavi Kanerviston* toimittama **Raapaleantologia** (Tieto-tila). Kuten nimestäkin voi päätellä, koostuu kokoelma, alaotsikoltaan *Sata kertaa sadalla sanalla*, täsmälleen sadan sanan mittaisista sf/f-novelleista ja perustuu Suomen Mensa ry:n vuonna 2006 järjestämään kirjoituskilpailuun.

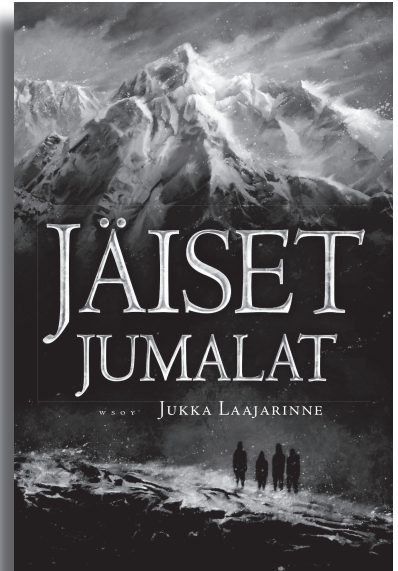
Vanhoja ja uusia tuttavuuksia

Viime vuosina monet sf/f-lehdissä aloittaneet kirjoittajat ovat läpäisseet julkaisukynnyksen myös romaanikirjailijoina, useat nimenomaan nuortenkirjailijoina. Kehitystä voi pitää erittäin myönteisenä, toimivathan julkaisseet nimet positiivisena esimerkkinä muille kirjoittajille.

Sari Peltoniemi on jo pitkän uran tehnyt lasten- ja nuortenkirjailija, jolta ilmestyi vuonna 2007 Tammen julkaisemana kaksikin teosta. **Kerppu ja tyttö** on Peltoniemen helmikuussa ilmestynyt lastenkirja, joka yhdistelee satua ja todellisuutta kääntämällä tutun asetelman pääläelleen.

Kerppu on pieni, musta koira, jolla on kiva koti ja mukavat vanhemmat. Se ei kuitenkaan ole tyytyväinen, sillä se haluaa oman lemmikin, koska kaikilla kavereillakin on. Lopulta Kerppu saa lopulta ystäväkseen tytön. Kerpun on kuitenkin opeteltava, miten tyttöä hoidetaan. Kerpusta ja työstä tulee ystävät ja samantekevää on, kuka omistaa kenet.

Syyskuussa ilmestynyt Peltoniemen **Suomu** puolestaan yhdistelee mielenkiintoisella tavalla kasvukerto-

musta ja fantasiaa, vampyyritarinaa ja vaihtoehtohistoriaa. Pääosassa on Oona-tyttö, jota järvässä raapaisee jokin, ja joka vastarannalle päästyään löytää itsensä omituisesta maailmasta jossa presidenttinä on *J. K. Paasikivi* eikä kenelläkään ole kännykkää. Ja kaiken lisäksi jokin pahuus kuristaa koko kylää.

Useita lasten- ja nuortenkirjoja julkaissut tuttu nimi on myös *Jukka Laajarinne*, jonka fantasiaromaani **Jäiset jumalat** (WSOY) ilmestyi maaliskuussa. Siinä rauhallisen vuoristo-laakson elämä rikkoutuu, kun eristyneeseen kylään saapuu muukalainen nimeltä Tzootz. Saatuaan selville muukalaisen määränpään kyläläiset eivät ole uskoa korviaan: hän aikoo kivetä pyhälle Jumaläiti-vuorelle.

Eija Lappalaisen ja *Anne Leinosen* viides yhteinen nuortenkirja **Devoted souls** (WSOY) kertoo Nellistä, joka lumoutuu uudesta fantasiaverkkorooolipelistä niin, että elää lopulta kahdessa maailmassa. Arjessa hän pakertaa pelikaupassa ja haaveilee kihlasormuksesta, vapaa-aikanaan hän uppoutuu peliin. Lopulta todellisuus ja peli lomittuvat jännittäväksi kudelmaksiksi, jossa Nelli joutuu kyseenalaistamaan elämänsä tärkeimmät totuudet.

Ilkka Auerin Kosmoskynässäkin esitelty neliosainen fantasiasarja *Lumen ja jään maa* puolestaan jatkui kolmannella osallaan **Hyinen hauta** (Otava). Se jatkaa Nonna-tytön seikkailuja Noridiumissa, jossa eletään sekavia ja uhkaavia aikoja. Nonna saa tietää itseään koskevasta ennustuk-

sesta ja lähtee pitkälle matkalle etsimään Hyistä hautaa, jonne pakkasen jumala on piilottanut salaisuutensa.

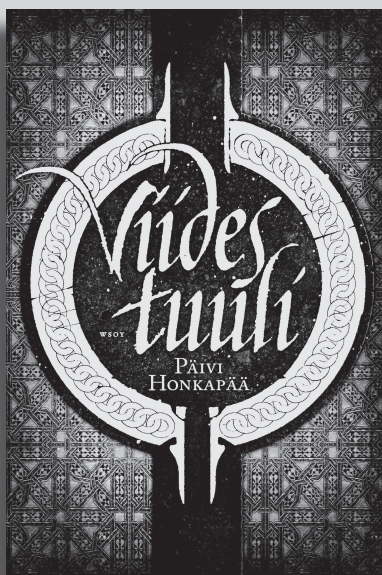
Tässä yhteydessä kannattanee niin ikään mainita Kosmoskynänkin sivuilta tutun sf/f-kirjoittajan *Miina Supisen* esikoisteos **Liha tottelee kuria** (WSOY), joka sai ilmestyessään runsaasti positiivista kritiikkiä. Romaani ei ole sf/f:ää, mutta tekijänsä mukaan "ei aivan koivunklapiproosaakaan".

Sf/f-lehtien sivuilta tuttu kirjoittaja on myös *Juha-Pekka Koskinen*, joka julkaisi vuonna 2007 neljännen historiallisen romaaninsa **Seitsemäs tempeliherra** (Karisto). Romaani sijoittuu Koskisen esikoisteoksen *Ristin ja raudan tie* tapaan ristiretkiäiköihin ja jatkaa sen tarinaa, mutta eri näkökulmasta.

Lisäksi Koskiselta ilmestyi novellikokoelma **Kirjailija joka ei koskaan julkaissut mitään** (Karisto). Kokoelma sisältää sekä kotimaisissa sf/f-lehdissä viime vuosina ilmestyneitä, että uusia novelleja. Lisätietoja kokoelmasta löytyy kirjailijan haastattelusta Kosmoskynän numerosta 1/07.

Fantasiaseikkailuja

Puhtaan nuorisofantasian puolella nähtiin vilkas vuosi. Lokakuussa ilmestynyt *Päivi Honkapään* **Viides tuuli** (WSOY) kertoo reelaisesta lammaspaimenesta Sawanasta, jolla on poikkeuksellinen tapa nähdä ja kuulla muilta piilossa pysyviä asioita. Yhdessä salaperäisen varkaan Jarrenin kanssa hän lähtee matkalle, joka

johdattaa heidät aina mahtavalle Tarquelin tuulitornille saakka. Siellä väärät tuulet lentävät rinnan tosituu-
ten kanssa, ja valta ja vastuu punoutuvat kohtalokkaaksi vyyhdeksi.

Kalevalaista fantasiaa oli tarjolla myös nuoremmille. *Timo Parvelan* *Topelius*-palkittu **Tuliterä** (Tammi) aloitti Sammon vartijat -seikkailusarjan ja jatkaa Sammon tarinaa nykyajassa. Tuntuukin, että parhaillaan kotimaisessa speffissä eletään jonkinasteista Kalevala-renessanssia. Timo Parvelan ja Mikko Karpin ohellahan Kalevalan parissa ovat viime vuosina operoineet myös *Jari Tammi* ja *Harri V. Hietikko*.

Tuliterä-romaani edustaa edellä mainittuja esimerkkejä enemmän nuortenkirjallisuutta. Kirjan pääosassa ovat ystävykset Ahti ja Ilmari, jotka saavat tietää olevansa Sammon vartijoiden perillisiä, kun koulun kevätjuhlassa rehtori vaipuu pihanurmeen Ahdin kantelesoolon aikana. Saavatko he estettyä Louhen koston eli ilmastonmuutoksen?

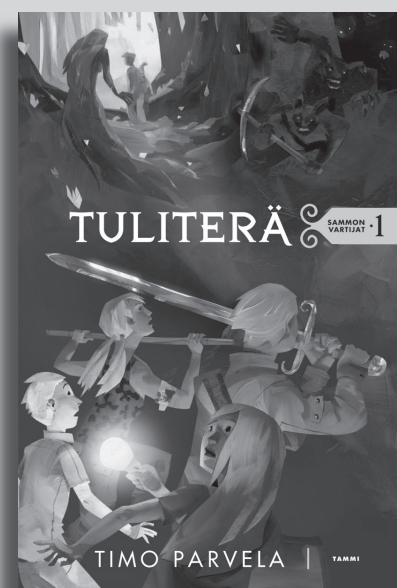
Ulla Viertolan **Tuulihevon** (WSOY) eli "pelon, toivon ja toveruuden tarina" on *Oman keisarien aikakirjat* -trilogian toinen osa. Älykäs, julma ja arvaamaton Kiira on hallinnut Oman valtakuntaa yksinvaltiaan rautaisella kädellä jo kuusi vuotta. Samaan aikaan hänen veljensä Adulkar, Oman oikea keisari, on elänyt erämaassa syrjäytettynä ja ihmisten petollisuuteen kyllästyneenä. Keisarinnan hovissa kiehuukin myrkyllinen keitos, jossa kaikilla on kehitteillä omat salaiset hankkeensa.

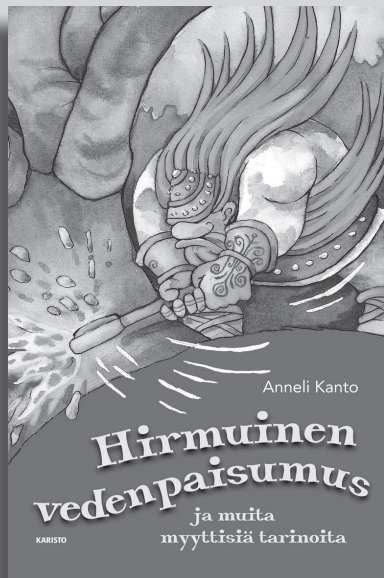
Mielenkiintoinen tapaus sf/f:n lukijan kannalta on *Minna-Leena Erkkilän* fantasiaseikkailu **Valtakunta** (Kustannus Arkki). Se oli myös *Vuoden kristillinen kirja 2007* -kilpailun finalisti, eli edustaa siis kristillinen fantasia -genreä.

Romaani kertoo Valtakunnasta, jonka rajoilla on levottomuuksia. Naapurimaan kuningas Sigrif on fanaattisen uskonlahkon marionetti ja uhkaa sodalla. Valtakunnan prinsessa Miilai ja prinssi Maamer halutaan turvaan sodan jaloista, mutta tapahtumat riistäytyvät käsistä. Pakomatalla kohdataan sekä ystäviä että vihollisia, ja muinaisen kirjan kohtalo kietoutuu pakolaisten vaiheisiin.

Myös Pilot-kustannuksen kautta ilmestyi useampiakin sf/f:n alaan kuuluvia omakustanteita. *Aapo Luoman* fantasiaromaani **Kuollut lapsi** kertoo meleenien kansasta, joka on jo tuhansia vuosia taistellut ihmiskuntaa vastaan. Tapahtumien keskipisteessä on nimetön meelenlapsi, jonka ympärillä tapahtuu asioita, jotka järkyttävät meleenien yhteiskuntaa ja ehkä muuttavat sen lopullisesti.

Nimimerkki *Abacuksen* **Viimeinen auringonnousu** puolestaan sijoittuu hieman muunnettuun versioon tuntemastamme USA:sta. Romaani kertoo suunnitelmasta rakentaa moottoritie Kalliovuorten läpi sekä aluetta asuttavien noitien taistelusta hanketta vastaan. Ideoita kirjoittajalla selvästi riittää, mutta valitettavasti sitä, kuten Luomankin teosta, vaivaa kielellinen hiomattomuus.

Juha Lehikoisen **Lamelliteoria** sen sijaan edustaa täysveristä scifiä ja suuren luokan avaruusopperaa *Babylon 5* -sarjan hengessä. Tarinan taustalla on muinainen tähtienvälinen aineeton järjestelmä, joka mahdollistaa kommunikoinnin halki ajan ja paikan. Aikakausia myöhemmin hämärän menneisyyden omaava Alex Macman sekä salaperäinen Paige Boulett tempautuvat mukaan tapahtumien kulkuun ja päätyvät selvittämään kadonneen tutkimusaluksen kohtaloo.

Jännitystä perheen pienimmille

Ekologiset teemat olivat tänä vuonna edustettuna myös nuorille suunnatuissa sf/f-kirjoissa. Ja yllättävää kyllä, niin myös kauhu.

Hyvä esimerkki tästä on Ritva Toivolon romaani **Aavelinnut** (Tammi), jota luonnehditaan "ekokauhuksi nuorille lukijoille". Romaani kertoo Topista, joka yrittää kesälomallaan etsiä aihetta luontovideoon. Hän pääsee enonsa luo Suomenlahden saareen, jossa tuntuu vaanivan jokin paha. Mikä merkitys on kahdella mustalla linnulla, joita Topin enokaan ei pysty tunnistamaan?

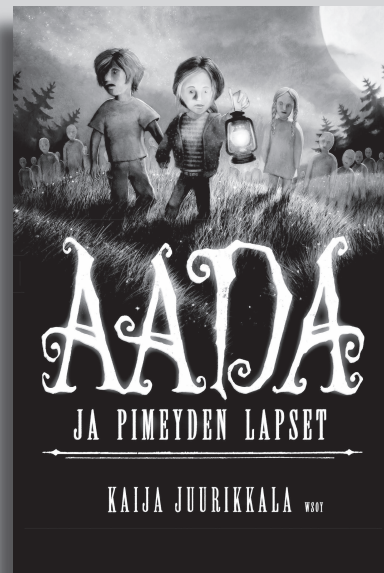
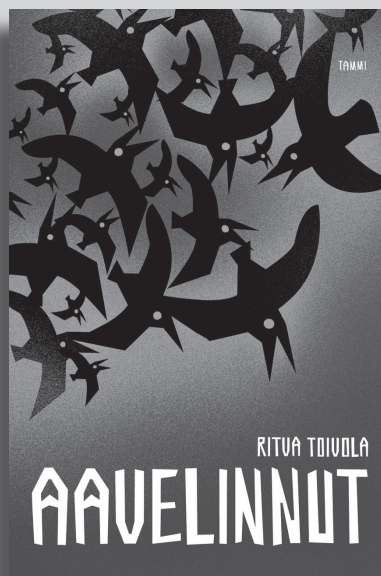
Puhtaampaa kauhua tarjoaa sf/f-kriitikkonakin tutun *Vesa Sisätön* koululaiskauhukokoelma **Kummitusten luokka**, alaotsikoltaan *11 kolkkoa kauhutarinaa* (Tammi). Tarinat sijoittuvat nuorten maailmaan ja niiden aiheet vaihtelevat poltergeisteista spiritismiin ja pelottavista internet-sivuista kummituksiin.

Kaameita ja kuttuvia tarinoita muinaisilta ajoilta puolestaan sisältää dramaturgi *Anneli Kannon Hirmuinen vedenpaisumus ja muita myyttisiä tarinoita* (Karisto). Raamatun myyttien ohella mukana on uusia tarinaversioita niin antiikin kreikasta, Kalevalasta kuin pohjoisten kansojen kansantarustoista.

Syyskuussa ilmestynyt *Marja Luukkosen Kivinen kello* -romaani (Tammi) sen sijaan liukuu enemmän scifin puolelle. Romaanin päähenkilö on seitsemänkymmentäluvulla elävä 13-vuotias Malla, jonka perhe on muuttanut maalle. Erään riidan päätteeksi hän syöksyy metsään ja huomaa palattuaan, että kotimökki on selvästi ollut autiona kymmeniä vuosia. Vähitellen hän tajuaa tulleen vuoteen 2003. Maailma on muuttunut hyvin oudoksi, ja hän yrittää lähestyä vanhempiaan sekä etsiä paluutietä takaisin omaan aikaansa.

Kaija Juurikkalan Aada ja pimeyden lapset (WSOY) on saturoomaani tytöstä, joka ei ole sanonut sanaakaan kaksoissiskonsa kuoleman jälkeen. Niinpä hänen perheensä lähtee hakemaan apua terapialeirille vanhaan kartanoon. Kirja vie seikkailulle maailmaan, joka on yhtä aikaa sekä henkien että elävien.

Lokakuussa ilmestynyt *Marko Leinon Joulutarina* (Gummerus) on samoihin aikoihin teatterissa pyöriineseen elokuvaan perustuva koko perheen lukuromaani, joka kertoo joulupukin lapsuudesta. Orpo Nikolas-poika muuttaa joka joulukuun uuteen kotiin ja antaa perheiden pienim-

mille lahjaksi veistämänsä lelun.

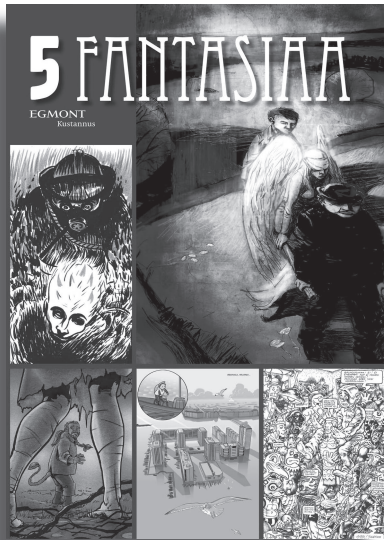
Nimeltään hämmentävässäkin määrin edellistä teosta muistuttava **Joulupukin tarina** (Gummerus) puolestaan on *Paula Havasteen* ensimmäinen lastenromaani. Jo vuoden 2006 puolella ilmestynyt Havasteen kirja ei nimestään huolimatta kuitenkaan kerro joulupukin tarinaa, vaan on eräänlainen jatko-osa *Z. Topeliuksen* sadulle *Sampo Lappalainen*.

Vanhaa kotimaista fantasiaa puolestaan sisältää Suomalaisen kirjallisuuden seuran julkaisema uusintapainos *A. E. Ingmanin Rimpisuon usvapatsaasta*. Se on seikkailukertomus kahden nuorukaisen löytö- ja tutkimusretkestä Lappiin, ja sen ensipainos ilmestyi jo vuonna 1915. Ingman oli yksi varhaisista sf/f-kirjoittajista Suomessa, vaikkakaan tämä seikkailu ei taida sisältää sen suurempaa spekulatiivisuutta.

Fantastisia sarjakuvia

Kotimainen sf/f-sarjakuva ei ole kovin laaja genre, mutta viime vuonna ilmestyi jokunen siihen kuuluva teos. *Katariina Katlan Metsänpeikot* (Loka) edustaa kotimaista trollpunkia ja ammentaa kuvastonsa *Petri Hiltuselta* sekä *Johanna Sini-salolta*. Eroottisessa tarinassa teki-jäänsä muistuttava tatuoitu nainen lähtee metsäretkelle, ja tumma peikonpoika ilmestyy teltan ovelle. Ei suositella perheen pienimmille.

Egmont-kustannus järjesti vuonna 2007 Sarjakuvantekijät ry:n kanssa kilpailun "Sarjis 2007 – piirrä fanta-

siasarjakuva". Loppusyksystä Egmont julkaisi kilpailun viidestä parhaimmasta työstä kokooma-albumin **5 fantasiaa**. Aiheet ja tyyli suunnat ovat moninaiset, ja lukija kulkee vedenpaisumuksen vallassa olevasta Helsingistä keijujen maagiseen maailmaan. Värikäs teos osoittaa, että kotimaasta löytyy kovatasoisia sarjakuvantekijöitä, jotka saavat aikaan erinomaista jälkeä.

Sarjis 2007 -kilpailussa palkittiin myös *Miha Rinteen* **Muilutus Alpha Centauriin**. Se ei kuitenkaan pituudensa vuoksi mahtunut *5 fantasiaa* -albumiin, joten tekijä julkaisi sen omakustanteena. Tarina on humoristinen kertomus neljästä larppaajanuoresta, joita ulkoavaruuden krapulaiset muukalaiset erehtyvät pitämään aitoina sotureina. Kymmensivuisessa julkaisussa on mukana myös tekijän kommenttiraita.

Runsaasti faktaa ja tietoa

Tietokirjoista on syytä mainita jo vuoden 2006 puolella Kirjapajalta ilmestynyt *Kari Kuulan* **Helvetin historia**, joka ei edelliseen kirjakatsaukseen ehtinyt. Tämä mielenkiintoinen teos antaa perusteellisen kuvan siitä, mitä länsimaisessa ajattelussa on eri vuosisatoina kuviteltu ihmisen kuolemanjälkeisestä kohtalosta. Kirja sai myös Lauri Jäntin säätiön kunniamaininnan.

Varhaista suomalaista kauhuro-mantiikkaa esittelee *Jukka Sarjalan* **Salonkien aaveet** (Suomalaisen kirjallisuuden seura). Se vie lukijan 1840-luvulle, jolloin *Z. Topelius*, *Fred-*

rik Berndtson ja *Axel Ingelius* viihdyttivät kauhutarinoillaan maamme kirjallista yleisöä. Teos nostaa esiin Suomen varhaisimman kauhuro-mantiikan aiheistot ja henkilöhaahmot sekä kartoittaa kauhunovellien ja -romaanien asemaa tuon ajan kirjallisessa elämässä ja aatemaailmassa.

WSOY:n julkaisema *Sirke Happonen* monitieteinen väitöskirja **Vilijonkka ikkunassa** käsittelee laajasti *Tove Janssonin* kirjallista tuotantoa sekä kuva- ja kuvitustaidetta muumikirjoissa nimenomaan liikkeen näkökulmasta. Mukana on runsaasti myös kuvitusluonnoksia ja käsikirjoituksia, joita ei ennen ole julkaistu.

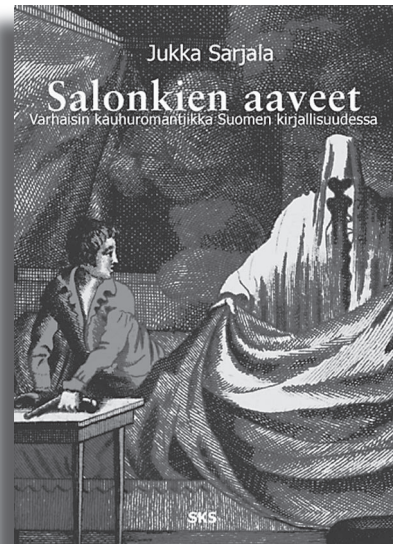
Nuoremmille lukijoille tarkoitettu *Mervi Kosken* **Suomalaisia haltijoita ja taruolentoja** (Karisto) on ajanhenkinen sukellus suomalaiseen kansantarustoon. Se esittelee hahmoja Iku-Tursosta Rölli-peikkoon ja Lordiin, ja kustakin taruolennosta kerrotaan sen tavat, ominaisluonteet ja vaikutusalueet.

Toinen kotimaisia taruolentoja esittelevä teos on *Eero Ojosen* ja *Ari Jokisen* **Peikot, keijut ja haltijat** (Minerva Kustannus), joka perehtyy suomalaiseen metsänväkeen. Se on koko perheen kuvakirja, joka tuo perisuomalaiset tarinat nykyaikaan ja esittelee eri haltijalajit kotoisista tontuista ja keijuista Kaukametsässä lymyilevään hiiteen.

Reetta Saineen **Lasten ja nuorten kauhukirjat** (BTJ Kirjastopalvelu) esittelee laajan valikoiman nuorille lukijoille sopivia kutkuttavan kam-mottavia kirjoja. Mukana on myös kirjailliaesittelyjä sekä luettelot eri ikäisille soveltuvista teoksista.

Kirjastopalvelu julkaisi myös *Juri Nummelinin* kirjoittamat esittelyteokset kahden mantereen jännityskirjailijoista. **Amerikkalaisia jännityskirjailijoita** esittelee yli kaksikymmentä kirjailijaa, muun muassa *Tom Clancy*, *Clive Cusslerin* ja *Robert Ludlum*. **Eurooppalaisia jännityskirjailijoita** -teos puolestaan esittelee amerikkalaisesta eroavaa eurooppalaista jännityssperinnettä. Mukana on kirjailijoita useasta Euroopan maasta, muun muassa *Jan Guillou*, *Alistair MacLean* ja *Nicci French*.

Mainitsemisen arvoinen on myös *Vesa Sisätön* toimittama esseekoelma **Toisten kirjoissa** (BTJ Kirjas-

topalvelu). Siinä pureudutaan kau-nokirjallisiin teoksiin, jotka kuvaavat ihmistä sosiaalisena eläimenä eri puolilla maailmaa, etnisten ryhmien välisiä ristiriitoja ja sitä, miten ihmisen järjestyys yhteiskunniksi.

Jukka Särkijärven ja *Kaj Sotalan* kirjoittama **Roolipelikirja** (BTJ Kirjastopalvelu) esittelee tärkeimmät pöytäroolipelit, joita on mukaan mahtunut yli viisikymmentä *Ars Magica* *Werewolf: the Forsakeniin*. Hakuteoksen alussa kerrotaan lyhyesti mitä nämä pelit oikein ovat, ja esittelyjen avulla lukija voi löytää itselleen parhaiten sopivat pelit.

Mainittakoon lopuksi vielä Suomalaisen kirjallisuuden seuran julkaisema **Suomennoskirjallisuuden historia 1-2**, sillä tähän kaksiosaiseen tietoteokseen sisältyy myös *Vesa Sisätön* artikkeli tieteiskirjallisuuden suomennoshistoriasta.

Vaikka artikkelin aiheesta jonkin verran sivuun meneekin, maininnan ansaitsee myös *Avain Kustannuksen* *Entäs jos...* sarjan kolmas teos, *Robert Cowlyn* toimittama **Vaihtoehtoinen maailmanhistoria**. Sarjan kaksi ensimmäistä osaahan käsittelevät vaihtoehtoista Suomen historiaa.

Tällä kertaa kontrafaktuaalisen päättelyn kimpussa ovat ulkomaiset kirjoittajat. Mitä olisi tapahtunut, jos *Pontius Pilatus* olisi säästännyt Jeesusken hengen? Entä jos *Martin Luther* olisikin kuollut roviolla? Tai jos *Abraham Lincoln* ei olisikaan vapauttanut orjia? Sarjan aiempien osien tapaan tämäkin kirja tarjoaa kutkuttavaa luettavaa kaikille vaihtoehtohistorioiden ystäville.